

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 119/2014-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. februára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť D. K. a D. K., zastúpených advokátom JUDr. Romanom Cibulkom, Hlavná 13, Trnava, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na prezumpciu neviny podľa čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 2 T 8/2011 z 22. februára 2013 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 To 53/2013 z 15. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. K. a D. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2013 doručená sťažnosť D. K. a D. K., (ďalej len „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na prezumpciu neviny podľa čl. 40 ods. 2 listiny a podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 8/2011 z 22. februára 2013 a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 To 53/2013 z 15. októbra 2013.

Sťažovateľky v sťažnosti uviedli:

«V trestnom konaní vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 2 T 8/2011 boli sťažovateľky boli uznané vinnými zo zločinu podvodu spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona...

Krajský súd Trnava svojim uznesením zo dňa 15. 10. 2013 sp. zn. 3 To 53/2013 odvolanie sťažovateľiek ako nedôvodné zamietol...

Obžaloba okresného prokurátora, ako i rozsudok súdu prvého stupňa (ktorý do svojho výroku skutkové tvrdenia obžaloby v podstate prevzal), ustálili skutkový dej posúdený ako trestný čin podvodu spolupáchatelstvom v podstate na jedinom dôkaze, a to svedeckej výpovedi poškodeného F. R...

Obhajoba sťažovateľiek vo vzťahu k svedeckej výpovedi F. R., poukazovala na to, že v osobe uvedeného svedka ide o svedka zainteresovaného na výsledku trestného konania, nakoľko v prípade uznania ich viny má tento možnosť dosiahnuť prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku (obnovy konania) zmenu právoplatného rozsudku Krajského súdu Trnava v civilnej veci, ktorým rozsudkom bola jeho žaloba o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (tým, ktorých sa týkalo predmetné trestné konanie) právoplatne zamietnutá. Obhajoba ďalej poukazovala na to, že výpoveď spomínaného svedka je v rozpore so svedeckou výpoveďou F. K., ktorý potvrdzoval obranu sťažovateľiek a opísal okolnosti súvisiace s podpisovaním kúpnej zmluvy v dome A. R...»

Sťažovateľky v sťažnosti poukazovali na nevierohodnosť svedeckej výpovede F. R., ktorý v občianskoprávnom konaní o neplatnosť kúpnej zmluvy a určenia vlastníckeho práva najskôr tvrdil, že žiadnu zmluvu nepodpísal, potom, že ju síce podpísal, ale bol pritom

opitý, a že o skutočnosti, že došlo k prevodu nehnuteľností, sa dozvedel až po svojom prepustení z nemocnice niekedy v októbri 2006, hoci podľa sťažovateľiek už v júli 2006 prevzal zásielku týkajúcu sa prerušenia správneho konania týkajúceho sa predmetnej kúpnej zmluvy.

Sťažovateľky ďalej uviedli, že aj napriek tomuto pochybného dôkazu tak okresný súd, ako aj krajský súd založili ich vinu na svedeckej výpovedi a ich obhajobu nezohľadnili.

Z obsahu sťažnosti ďalej vyplynulo:

«Každé trestné stíhanie... musí prebiehať podľa zásad spravodlivého procesu, kam sa radí i princíp tzv. prezumpcie neviny. Uvedený princíp prezumpcie neviny vyžaduje, aby to bol štát, ktorý nesie konkrétne dôkazné bremeno. Ak existujú akékoľvek rozumné pochybnosti o vine, nie je možné ich vyložiť v neprospech obvineného, ale naopak je nutné ich vyložiť v jeho prospech. Z uvedeného princípu prezumpcie neviny plynie pravidlo „in dubio pro reo“, podľa ktorého, ak nie je v dôkaznom konaní dosiahnutá praktická istota o existencii relevantných skutkových okolností, t. j. ak sú prítomné dôvodné pochybnosti vo vzťahu skutku, či v osobe páchatel'a, ktoré nie je možné odstrániť ani prevedením ďalšieho dôkazu, je potrebné rozhodnúť v prospech obvineného. Preto ani akýkoľvek vysoký stupeň podozrenia sám osebe nestačí k tomu, aby vytvoril zákonný predpoklad pre odsudzujúci rozsudok... Ak ide o hodnotenie dôkazov, procesné predpisy síce ponechávajú voľnosť sudcovi všeobecného súdu avšak nemôže ísť o úvahu absolútnu, t. j. takú, ktorá sa neviaže na skúsenosťami preverenú pravdepodobnosť určitých skutočností.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľky žiadali, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 8/2011 z 22. februára 2013 a uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 53/2013 z 15. októbra 2013 boli porušené ich základné práva podľa čl. 36 ods. 1 a podľa čl. 40 ods. 2 listiny a podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru, namietané rozhodnutia zrušil a sťažovateľkám priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh (v danom prípade sťažnosť) predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K námietkam sťažovateľiek o porušení ich práv rozsudkom okresného súdu

Pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľky namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a podľa čl. 40 ods. 2 listiny, základného práva podľa

čl. 50 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru rozsudkom okresného súdu z 22. februára 2013, ústavný súd sa riadil princípom subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy.

Z uvedeného vyplýva, že na preskúmanie prvostupňového rozhodnutia bol v prvom rade povolaný krajský (odvolací) súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmať rozhodnutie súdu prvého stupňa v danej veci. Odvolávajúci sa na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09).

K námietkam sťažovateľiek o porušení ich práv uznesením krajského súdu

Z obsahu sťažnosti zjavne vyplýva, že sťažovateľky prejavujú nespokojnosť s uznesením krajského súdu, ktorým boli zamietnuté ich odvolania proti prvostupňovému rozsudku, ktorým boli uznané za vinné zo spáchania zločinu podvodu formou spolupáchateľstva podľa § 20 a § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona. Sťažovateľky poukazujú na to, že v danej veci došlo k porušeniu zásad spravodlivého procesu, základného práva na prezumpciu neviny vrátane zásady *in dubio pro reo*, pretože, ako uviedli, okresný súd a následne odvolací súd rozhodli aj na základe dôvodných pochybností o ich vine, keď rozhodli na základe výpovede svedka „*zainteresovaného na výsledku trestného konania*“.

Krajský súd v odôvodnení namietaného uznesenia konštatoval:

„Vykonaným dokazovaním bol preukázaný zámer oboch obžalovaných vyriešiť finančnú situáciu obžalovanej D. K. získaním a následným predajom domu poškodených. Za účelom dosiahnutia tohto zámeru využili alkoholizmus poškodeného F. R. a zdravotný stav nebohej poškodenej A. R. a pod príslubom zabezpečenia opatrovníctva im predložili na podpis listiny (zmluvy), ktoré obsahom nekorešpondovali verbálne deklarovanej snahe o

vybavenie im opatrovateľského príspevku. Na podvodný úmysel konania obžalovaných nasvedčuje aj nimi preukazovaný spôsob podpisu zmluvy, následného overovania, ako aj preukazovaný (ale nepreukázaný) spôsob výplaty kúpnej ceny. Aj krajský súd má za to, že sa jednalo o podvodné konanie, obidvaja poškodení boli obžalovanými uvedení do omylu. Vykonaným dokazovaním nebolo vyvrátené tvrdenie o formálnom overovaní podpisov na kúpno-predajnej zmluve. Poškodená A. R. o návrhu na vklad ani nevedela, tento nepodpísala...

Rovnako ako súd I. stupňa aj odvolací súd považuje za účelovú výpoveď svedka F. K. (manžel a otec obžalovaných), ktorou preukazoval údajnú výplatu sumy 800.000,- Sk na základe kúpno-predajnej zmluvy. Existencia ani prevod týchto finančných prostriedkov neboli preukázané...

Čo sa týka DVD vyhotoveného dňa 03. 11. 2006 tento dôkaz preukazuje len starostlivosť obžalovaných o poškodenú A. R., ale z vyjadrenia poškodenej na tomto DVD nie je zrejmé, že rodinný dom previedla. Naopak, vyjadrenia poškodenej a jej záujem pracovať v záhrade, túto oplotiť nasvedčuje na to, že vedomosť o prevode nehnuteľnosti nemala.

Obhajobou spochybňovaná hodnovernosť výpovede poškodeného F. R. nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Podľa výsledkov znaleckého dokazovania (D. B.) jeho intelektové schopnosti sú v pásme mierneho populačného podpriemeru... Z tohto znaleckého posudku však nevyplýva, že by znalkyňa zistila u poškodeného vedomé konfabulácie. Naproti tomu, znalkyňa u oboch obžalovaných predpokladá výskyt fabulácií a konfabulácií vo vzťahu k predmetu vyšetrovania...

Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj odvolaciu námietku obžalovaných, keď namietali, že rozhodnutie súdu I. stupňa o ich vine je založené výlučne na výpovedi poškodeného. V tomto smere poukazuje na svedecké výpovede M. P. a nezainteresovaného svedka M. G. - starostu obce, z ktorých vyplýva, že už v čase, keď bola A. R. v... v opatere obžalovaných (teda zjavne po údajnom podpise kúpno-predajnej zmluvy), sa táto vyjadrila, že sa poškodený nemusí báť, že dom mu nikto nezoberie a tento zostane len jemu.

Všetky vyššie uvedené dôkazy nasvedčujú na to, že obidve obžalované na naplnenie svojho zámeru podvodným spôsobom nadobudnúť rodinný dom poškodených využili ich

mentálnu úroveň, zdravotný stav a alkoholizmus a konaním a spôsobom uvedeným vo výrokovvej časti tohto rozsudku, dosiahli prevod predmetnej nehnuteľnosti.“

Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, a preto ani nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Ústavný súd konštatuje, že v danej veci krajský súd v dostatočnej miere zdôvodnil svoje právne úvahy o naplnení všetkých obligatórnych znakov skutkovej podstaty zločinu podvodu spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 a § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona, a to s poukazom na vykonané dokazovanie. Krajský súd vo svojom rozhodnutí špecifikoval, ktoré skutočnosti považoval za dokázané, a v tomto smere sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa. Ústavný súd sa nedomnieva, že by závery krajského súdu nevychádzali z dôkazov, ktoré boli v danej veci vykonané. Odvolací súd považoval za preukázané, že sťažovateľky sa žalovaného skutku dopustili, a poukázal na svedeckú výpoveď poškodeného a v tejto súvislosti aj na závery znaleckého dokazovania, ktoré dosvedčovali záver, že poškodený nemá sklon k vedomej fabulácii, zatiaľ čo u sťažovateľiek výskyt fabulácií a konfabulácií vo vzťahu k vyšetrovanej udalosti znalkyňa predpokladala. Krajský súd sa zároveň vysporiadal aj s obranou sťažovateľiek, ktoré sa odvolávali na svedeckú výpoveď otca a manžela v jednej osobe. Vo vzťahu k uvedenému krajský súd dodal, že nebolo preukázané, aby došlo k vyplateniu kúpnej ceny za nehnuteľnosť, vyplatenie ktorej preukazoval tento svedok. Krajský súd nepovažoval za hodnoverné vyjadrenie, že sumu 800 000 Sk (kúpna cena za nehnuteľnosť) mali

sťažovateľky doma, a nie v peňažnom ústave. Navyše krajský súd uviedol, že nevychádzal len z výpovede poškodeného, ale aj z výpovedí ďalších dvoch svedkov, a z výpovede jedného z nich bolo zjavné, že matka poškodeného sa v čase, keď bola v opatere sťažovateľiek, vyjadrila, že poškodený sa nemusí báť, že dom mu nikto nezoberie.

Pokiaľ ide o argumentačnú rovinu a zistenia krajského súdu, ústavný sa nedomnieva, aby týmto odvolací súd prekročil určitú dovolenú hranicu vlastnej úvahy o vine sťažovateľiek, a tým aj zásadu prezumpcie neviny.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v danej trestnej veci neaplikoval domnienku viny sťažovateľiek, ale zohľadnil výsledky vykonaného dokazovania a všetky okolnosti daného prípadu. Odvolávajúc sa na dôkaznú situáciu vyvodil vinu sťažovateľiek a neopomenul reagovať na ich obranné námietky, ktoré vyhodnotil ako nehodnoverné.

Je nepochybné, že krajský súd vzal do úvahy aj obhajobu sťažovateľiek, ktorým bol v rámci konania poskytnutý priestor na jej uplatnenie. Právo na obhajobu a predloženie dôkazov o nevine však nemožno vnímať ako právo na dosiahnutie takého rozhodnutia, o aké sa sťažovateľky snažili.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 218/07, III. ÚS 20/09).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na prezumpciu neviny podľa čl. 40 ods. 2 listiny a podľa čl. 50

ods. 2 ústavy a práva na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru na jednej strane a uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 53/2013 z 15. októbra 2013 na strane druhej. Závery, ktoré v namietanom rozhodnutí krajský súd prijal, hodnotí ústavný súd ako dôvodné, logické a legitímne, a tým aj zlučiteľné s obsahom označených práv, ktorých porušenie sťažovateľky namietali.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľiek v tejto časti už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľiek, ktoré v petite sťažnosti uviedli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2014